

PTUJSKI LIST

Politično gospodarski tednik.

Stane:

Za celo leto K 30—
za pol leta K 15—
za četrt leta K 7.50
za 1 mesec K 2.50

Posamezna številka 1 K.

Uredništvo in upravnništvo je v
Ptuju, Slovenski trg 3 (v starem
rotovžu), pritličje, levo.

Rokopisi se ne vrnejo.

Štev. 36

Ptuj, 5. septembra 1920

II. letnik

Sokolski zlet v Mariboru.

Kdo med nami, ki je bil priča slavnostnega praznika našega ujedinjenja 14. decembra 1918 in kasnejših prireditvev za našo novo domovino, se s ponosom ne spominja med drugimi zlasti tudi naših zavednih Sokolov in Sokolic? In če jih že ob teh prilikah nismo mogli prezreti, vtisnil se nam je njihov nastop krepko v spomin, ko smo jih lani 7. septembra ob zletu Mariborske župe občudovali, kako so korakali po Ptuju in na telovadišču pokazali uspehe svojega vztrajnega dela.

Kar smo videli lani ob župnem zletu v malem v Ptuju, videli smo letos 29. avgusta v velikem v Mariboru. Ta dan se je vršil v Mariboru prvi pokrajinski zlet slovenskega Sokola, dela Jugoslovanskega Sokolskega zaveza. V naši severni, dravski metropoli so zavihrale to pot zastave naše sokolske armade. Zbralo se je celokupno slovensko sokolstvo. Prišli pa so tudi bratje Sokoli in sestre Sokolice iz vse naše države. Posebni vlaki so jih pripeljali iz Beograda, Vojvodine, Bosne in Hercegovine, Hrvatske in Dalmacije. Maribor se je napolnil naših Sokolov in Sokolic, napolnil pa tudi neprešteti množic drugega občinstva, naklonjenega našemu Sokolstvu, ki je prišlo ta dan v Maribor iz istih nagibov kakor Sokoli.

S ponosom je zrl slovenski Maribor na nešteto množico svojih bratov in sester, s spoštovanjem je gledal pravični Nemeč na mogočni pojav slovenskega življa, izraženega v Sokol-

stvu, z gnjevom v srcu pa je opazoval nasprotnik nezlomljivo moč naših mišic in našega duha.

Nestrpno je pričakovalo zbrano ljudstvo slavnostnega spreveda po mestu. Zakasnil se je nekoliko. A ko so se pojavili Sokoli na konjih (okoli 200), ko se je začela godba in so se prikazale sokolske čete, je kakor neka električna sila prešinila gledajočo občinstvo sila navdušenja in občudovanja. Iz tisočerih grl so doneli pomikajočim se Sokolom radostni pozdravi nasproti; šopki in cvetlice so se na več krajih usipali na nje. Dobro pol ure je trajal sprevod, kterega se je udeležilo nad štiri tisoč Sokolov in tisoč Sokolic v kroju.

Razvrstili so se po obhodu po mestu na Glavnem trgu. Tu je pozdravil starosta mariborskega Sokola, dr. Vladimir Serneč, v navdušenem govoru zbrane brate in sestre, navzoče zastopnike oblasti, tako zastopnika kralja in regenta, polkovnika Bogičevića, zastopnike češkega Sokola, podpredsednika narodnega predstavništva dr. Ribarjs, ministra Rafajlovića in dr. Kukovca. Vsi ti zastopniki so izrazili Sokolu navdušene in priznalne pozdrave. Vsi govori so bili sprejeti z živahnim pritrjevanjem in z navdušenimi živio-klici prestolonasledniku in kralju.

Če je bilo občinstvo navdušeno že ob samem sprevodu Sokolov, kaj naj rečemo o njegovem navdušenju in občudovanju, s kterim je spremljalo popoldne javno telovadbo na vojaškem vežbališču na Teznu? Preobširno bi bilo navajati posamezne točke. Na vzporedu jih je bilo osem. Proizvajalo jih je

da bi posejal oves. Ko je došel na njivo, je tam že tudi sosed Keber oral s svojima konjema in rezal brazdo ravno proti Smolarju, kateremu pa se je tako zdelo, kakor bi bil njegov sosed mejaš že prekoračil mejo in je kar naglo zakričal: „Sosed, kaj pa delaš na moji njivi? Svoje delo bom že sam opravil!“ In zdaj se je pričel prepir zaradi mejaše.

Smolar je rekel, da mu je Keber celi kos njive ukral, in na to pa je Keber vpil na vse grlo, da je ta kos Smolarjev oče že zdavno Kebrovim ukral. — Sedaj je bil ogenj v strehi in pričela sta eden v drugega grude metati, da sta imela nosova oba krvava. — Oj, to je bilo grozno! Vpila sta eden na drugega kakor lačni volkovi in pene so se jima cedile iz ust, kakor nilskemu krokodilu solze iz oči.

Nazadnje je Keber rekel, da gre k afokati (advokatu) Krumauzerju in Smolar je menil, da pač lahko stori. Tako je bilo sovražstvo tu. Ko je Smolarjev prišel domov, takoj je vsekal po mizi, da je vse treskalo in potem je Treziki pričal, da Frančeka ne sme več pogledati, sicer jo pobije.

Tudi Kebrov, dospevši domov, je prav grdo ravnal in Frančeku rekel, da ga ubije, če bo Treziko le še samo enkrat nagovoril.

Drugi dan je hotel Smolarjev zapreči, ker je hotel v mesto k afokatu (advokatu) Gimpelkauerju; tu pa je zapazil, da je njegov fuks krumpast. Zdaj pa še ta nezgoda! Njegova ženica je pa takoj vedela nasvetovati in rekla: „Ti pojdi h Kebrovim, ta ti mora

1400 Sokolov, 1000 Sokolic in 144 ženskega naraščaja. Kdor ni videl podobnih prireditvev, si ne more predstavljati posameznih vežb, kdor je videl že manjše take prireditve, si komaj ustvari pravo sliko, tako precizno in dovršeno so izvajali posamezne vaje. Kdor je to pot prvič videl sokolsko telovadbo, je moral kar ostrmeti, kaj vse se more človek naučiti, česa vsega je zmožno človeško telo. Nepozabljivi mu ostanejo vtisi za vse življenje. Pa tudi kdor je že gledal podobne prireditve, je moral priznati, da ta ni zaostajala za drugimi, da so se nekatere vežbe izvajale dovršeno. Občudovanje je sijalo gledalcem z obraza, zadivljenje se je bralo iz njihovih oči, soglasna je bila sodba njihovih ust: Kaj takega še nismo videli. Na 35 tisoč ali še več cenijo število občinstva, ki je prisostovalo sokolski prireditvi, in ni ga bilo, ki ne bi bil z zadovoljstvom odhajal s pozorišča.

Jasno je pokazal sokolski zlet v Mariboru, kolikega pomena je Sokolstvo za naš narodni razvoj. Izvežbati mora telesne pa tudi duševne sile. Telo in duh naj tekmujeta med sabo v plemenite namene. Svobodno se naj razvijata in izpopolnjujeta, odbijata vse naklepe, s kterimi bi hotel kdo ovirati naš razvoj.

To nalogo je Sokolstvo pri nas od nekdaj vršilo, jo vrši sedaj in jo misli vršiti v bodoče. Začelo se je Sokolstvo pri Čehih, od kterih je kmalu prišlo k nam Slovincem (v 60 letih). Sokoli so začeli borbo proti našemu narodnemu zatiranju, Sokoli so se v prvi vrsti in dosledno borili za naše narodne pravice, za našo narodno svobodo. Godilo se je to na Kranjskem, kjer so bile pred stoletjem podobne razmere, kakor pri nas na Štajerskem ves

enega konja posoditi. Tako je bilo že od nekdaj.“ Smolarjev se počoha za ušesi, „pa skoči ti k Kebrovim“ zapove kmetici. Ona pa je rekla: „To je čudna komedija. — Keber hoče tudi ravnokar v mesto — ti se lahko kar z njim peljaš!“ Smolar je pogledal malo debelo in potem rekel: „Da, zategadelj že, ali govoriti mi on ne sme, ker s tvojim možem ne maram govoriti, ne maram niti besedice več govoriti.“ Kmetica to svojemu možu sporoči in ta je zadovoljen pod tem pogojem: „Smolar tudi ne sme nič govoriti — s tem ne govorim celo življenje nič več — kratko, nobeden ne sme z drugim niti najmanjše besedice pregovoriti!“ To se je dognelo in potem sta oddrdrala z vozom proti mestu. Keber je kučiral in Smolar je sedel zadej v košu, tam, kamor navadno devljejo teleta ali kozle, kadar jih vozijo v mesto na prodaj. Dospevši v mesto, zavil je Keber z vozom k hotelu „pri Haložanu“ in potem sta se razšla. Keber je šel na levo k afokatu Krumauzerju, Smolar pa na desno k afokatu Gimpelkauerju. Ko sta vsak pri svojem afokatu opravila, došla sta zopet nazaj v hotel, namreč Smolar se je vsedel za peč, Keber pa za vrata in pila sta v enomer na jezo, kar se je dalo. Končno je poslal Smolar natararico za vrata h Kebru, ali bi ta ne hotel že domov, in ta je priki-mal. Potem sta se zopet odpeljala. Keber je kučiral, Smolar pa sedel na častno mesto, kamor se devljejo teleta, in premišljeval.

(Konec sledi.)

Pravda med Kebrom in Smolarjem.

Smolarjevi in Kebrovi so bili pravi kmetjski sosedi; oba soseda sta imela pa eno lepo dvorišče in druge take potrebne stvari za kmetijstvo skupaj; pri Smolarjevih so imeli v hlevu deset krav, dva vola in enega konja, pri Kebrovih pa svojih osem krav, nekaj svinj in dva konja, pa nobenega vola.

Zato pa so imeli enega odraslega fanta Frančeka, med tem ko so imeli pri Smolarjevih eno edino hčerko Treziko. Prav lepa Trezika sicer ni bila, pač pa je bilo pridno in ljubeznivo dekle, pa tudi Franček ni bil tako lep, kakor bi si kdo mislil, pa to nič ne boli. Ali videla sta se ta dva vendar rada in tako je bilo vse prav v redu, ker te družini sta živeli v zastopnosti in ena je pomagala drugi. — To pa je bilo tudi potrebno, ker te kmetiji sta stali v puščavi in bili ena na drugo navezani. Ali glej, prišel je hudobni sovražnik, ki je seme prepira zasejal kar čez noč in to se je godilo tako-le: Zadaž za dvoriščem je bilo nekaj polja in tu soseda nista dobro vedela za mejaše; ali tej stvari nista dajala nobenega pomena in nista pustila se eden drugemu zameriti, to že zaradi ljubega miru ni stroškov ne in še na misel jima in prišlo, da bi se kedaj sprla ali celo toževala.

Neko jutro na vse zgodaj je pa zapregel sosed Smolar svoja dva vola in šel pluzit,

čas do naše osvoboditve. Godilo se je to pa tudi pri nas na Štajerskem. Opozorimo le na mariborski ter ptujski Sokol. Ustanovljena l. 1907, sta poleg redne telovadbe takoj začela s svojimi javnimi nastopi v Narodnem domu in zleti v okolico delovati za povzdigo in ohranitev narodnega mišljenja in narodne samozavesti. Bila sta trn v očeh naših narodnih nasprotnikov in če z ničimer drugim, že s tem dokazala svojo živo potrebo. Sokolska ideja je med nami napredovala, se širila in ukoreninjala. Leta 1914 se je ustanovila že Mariborska sokolska župa. Na Vidov dan, ko so počile v Sarajevu bombe in strelji, se je vršil prvi župni zlet v Ruše. Ob izbruhu vojne so začele avstrijske oblasti preganjati Sokole, dobro vedoč, da Sokol ne more biti izdajica svojega naroda, da Sokol ne more zatajiti svojega svobodnega, narodnega prepričanja. Mučeniki so postali mnogi Sokoli, preganjani so bili in mnogo so morali pretrpeti.

Zasijala pa je svoboda našemu troimen-skemu narodu. In kdo je bil zopet prvi, ki se je lotil narodnega dela v novi državi? Sokoli so bili to. V Ptuju smo jih videli na čelu vsem prireditvam. Tudi drugod so z postavili vse svoje sile za ureditev nove naše domovine. Da, lani so se v Novem Sadu združili vsi jugoslovanski Sokoli v enotni Sokolski Savez Srbov, Hrvatov in Slovencev, sedaj Jugoslovanski Sokolski Savez. To naj bo mogočna narodna armada od Gospe Svete do Vardarja, ki naj z vztrajno telesno in duševno vzgojo utrdi naš narod v delu za našo novo skupno domovino Jugoslavijo. V tem delu naj združi Sokol v sebi sinove in hčere našega naroda brez razlike stanu.

Griža in kako se je obvarujemo.

Griža je nalezljiva bolezen, katero povzročujejo bakterije. Pojavi se največkrat z bolečinami v trebuhu in močno drisko. Človeški odpadki so pričetkom brez vsakih izvanrednih primesi, čez nekaj dni se pa pojavi v odpadkih sluzasta tvarina, katera postane ali takoj ali čez nekaj dni več ali manj pomešana s krvjo. Vzrok sluzi in krvi v blatu so obširna ulijesa v debelem črevesu. Driska trpi skoro do dva tedna; bolnik mora iti dnevno 20 do 40krat na stran.

Pri griži je v prvi vrsti potrebno, da se bolniku uredi hrana. Uživati mora samo tekočo hrano, katera donaja njegovemu telesu dovolj moči. To so: krepke juhe, lahko močnata jedila, kakao, čokolada. Varovati se mora pa vseh težkih jedil in pijač, katera vsebujejo kislino, sadja in vseh močnih dišav; tudi jajca niso priporočljiva. Kot pijačo naj se daje bolnikom lahke čaje z malo količino konjaka. Na trebuh naj se jim poklade tople obkladke.

V vsakem slučaju naj se pa pokliče k bolniku zdravnik, kateri bo najbolje vedel razsoditi, kako in s čim se ga mora hraniti in lečiti. Ker je griža nalezljiva bolezen, je pa v prvi vrsti potrebno, da se vsakdo obvaruje okuženja s povzročevalci griže. V to svrhu se priporoča vsakemu sledeče:

Vsakdo mora paziti na kolikor mogoče osebno snago. Osebito naj si vsakdo, vsaj predno začne jesti, dobro umije roke, istotako naj se umivajo ruke redno, ko se pride iz stranišča. Varovati se moramo tudi na ta način, da ne uživamo nobenih jedil, na katerih se drži povzročitelj griže. V prvi vrsti je omeniti tukaj sadje in salata.

Nikdo naj ne zahaja v take hiše, kjer se nahaja kak bolnik, ki trpi za grižo, kajti vsako tako hišo se mora smatrati celo za okuženo.

Ako pa kdo oboli za grižo, se ga mora takoj izolirati tako, da ne more nihče priti z njim v dotiko, kakor samo oseba, katera mu streže. Da tudi ta oseba ne oboli, mora ista z največjo skrbnostjo paziti na to, da ima vedno snažne roke in snažno obleko. Predno zapusti bolniško sobo, si mora roke dobro v razkuževalni tekočini umiti in sleči vrhno obleko, v kateri streže bolniku. Vsi

predmeti, kateri pridejo z bolnikom v dotiko, se morajo takoj po uporabi dobro razkužiti in sicer trdi predmeti naj se prekuhajo, perilo in obleka naj se pa položi pred pranjem za več ur v razkuževalno tekočino.

Ker se nahajajo povzročitelji griže v človeškem blatu, je treba vedno blato pred izlivom v stranišču dobro razkužiti na ta način, da se mu primeša apnena voda ali pa kaka druga močna razkuževalna raztopina. Bolnikova soba se mora vedno snažiti in večkrat izmiti vsi predmeti v njej z razkuževalno tekočino. Istotako je treba stranišče vedno snažiti in izmivati z razkuževalno tekočino. V stranišče naj se vlije vsak dan par škafov apnene vode. Osebito stanovalcem okužene hiše se mora priporočati, da uživajo samo prekuhana jedila in ako nimajo popolnoma neoporečene vode na razpolago, da pijejo samo prekuhana vodo.

Kadar bolnik ozdravi, se morajo vsi predmeti, kateri so prišli z njim v dotiko, bolniška soba in stranišče še enkrat dobro razkužiti.

Razkuževalne snovi si pripravimo na sledeči način: 1. Apnena voda. En del živega apna se zmeša s štirimi deli vode. 2. Karbolova ali lizolova voda. Na en liter vode se dobro zmeša 50 gramov lizola ali karbola.

Zdravstveni odsek za Slovenijo in Istro
v Ljubljani, dne 26. avgusta 1920.

Gospodarstvo.

Svetovni pridelek žita. Največ žita pridela Amerika (severna in južna), potem Indija in Avstralija. Vse te države pa so zelo oddaljene. Vrhu tega je imela Avstralija zelo slabo žetev in tudi Indija radi vednih nemirov letos ne bo mogla izvažati žita. Ostane torej edina severna Amerika, ki ima menda 60 milijonov metrskih centov pšenice za izvoz. Južne države Amerike se zaradi pomajnkajanja branijo izvoza. Daljna Azija (Kina in Japan) se preživlja dandanes večinoma s kruhom — in se bo obrnil tja izvoz žita iz Sibirije in Amerike. Nasproti temu pa imamo veliko večino držav v Evropi, ki nimajo zadosti živeža. Predvsem so to Angleška, ki potrebuje 50 milijonov metrskih centov žita, potem Francoska, Italija (kjer je bila letos suša), Nizozemska, Belgija, Švedska, Norveška, Švica, Češka, Španija, Nemčija ter posebno še Nemška Avstrija. Od evropskih držav je izvažala žito predvsem Rusija. Danes pa je v takem neredu, da ne more prav nič oddati. Za izvoz imajo žita samo še Romunija, nekoliko Bolgarija, največ pa Jugoslavija. Povsod drugod gledajo s skrbjo v bodočnost glede prehrane, v Nemški Avstriji pričakujejo na jesen celo gladovanje. Edino Jugoslovani smo tako srečni, da lahko oddamo nekaj drugim. Pri tem moramo biti seveda previdni, ker je okoli nas suša na žitu ter bi sosedji tudi nas kmalu posušili, ko bi jim odprli meje. Pa se čudijo nekateri, da imamo tako visoke cene na izvoz žita! Naj plačajo naše davke oni, ki se hvalijo z bogato industrijo! Tudi s konkurenco banatskega žita strašijo nekateri! Saj vendar to žito ne more delati konkurence nam Slovencem, ko ga z zlatom plačujejo in iščejo po celi Evropi.

Žitna trgovina v Novem Sadu je v krizi. Cene so visoke, zunanja tržišča so veliko cenejša nego naša. Čehoslovaška in Avstrija sta stornirali več zaključkov in kupili blago raje na Bolgarskem in v Romuniji, kjer je za 20% cenejše.

Tržne cene v Zagrebu. Pšenica 680 do 750, koruza 280 do 340, ječmen 340, oves 190 do 220, fižol 420 do 460 K za 100 kg; svinje 20 do 22 (žive teže), teleta 18 do 20 (žive teže), govedo 12 do 15 (žive teže), mast 34 do 36 K za 1 kg.

Dopisi.

Postajališče „Hajdin“ se otvori dne 5. septembra 1920 z vlakom št. 205 ob 9 uri 45 minut dopoldne. Torej Ptujčani in drugi vsi na svidenje v nedeljo na Hajdini!!

Sestanek članov IDS se vrši v torek ob 6. uri zvečer v upravnistvn „Ptujskega lista.“ — Pridite!

Vrtna veselica. Dijaki v Zupečji vasi pri Sv. Lovrencu na Dr. p. priredijo dne 5. septembra 1920 v prostorih gostilne Beranič vrtno veselico s sledečim vspeledom: 1. Predstava (dve burki), 2. ples, 3. boj s konfeti, 4. šaljiva pošta, 5. srečolov, 6. licitacija. Pri veselici svira glasna godba. Začetek ob 3. uri popoldne. Vstopnina 6 K, za otroke 3 K. Čisti dobiček v prid dijaški kuhinji. K obilni udeležbi vabi Odbor.

Okoliška ljudska šola v Ptuju se razširi v šestrazrednico in se loči v deško in deklško. Mešana nemška mestna šola se opusti in se na slovenski šoli otvorijo nemške vzporednice.

Športni klub Ptuj naznanja slavnemu občinstvu, da se vrši v nedeljo dne 5. t. m. ob 4- uri popoldan na dijaškem igrališču na Bregu pri Ptuju velika nogometna tekma z Mariborskim športnim klubom „Rapid.“ — Ker zavzema športniklub „Rapid“ do sedaj drugo mesto v celi Sloveniji, se pojavlja že sedaj vsestransko zanimanje za to veleinteresantno igro ter je pričakovati velike udeležbe. Pri igri bode svirala godba športnega kluba Ptuj.

Sv. Bolfenk pri Središču. V zadnji številki Vašega lista beremo članek o občinskih volitvah, kjer pišete, da so bila pripravljena dela v tiru. Tudi naši klerikalci so bili pridno na delu. Samo eno vprašanje imamo: Ali je bilo dovoljeno izdati pred pravomočnostjo volilnih imenikov kandidatne liste, da so klerikalci že letali za podpisi, predno so še sploh bili volilni imeniki razpoloženi? Dobro bi bilo, da bi glavarstvo pregledalo pri posameznih županih, če se imajo sploh vse volilne tiskovine in koliko so jih že uporabili v strankarske namene. Ko bode prišlo enkrat do občinskih volitev, bomo pač odločno zahtevali, da nam glavarstvo nastavi komisarja, kajti drugače ne moremo zaupati v nepristranost pri volitvah. Pred nekaj tedni je župan Munda obstrelil po noči enega dečka, ko so dečki prišli k njemu na hruško. Bila je šala, saj so prišli po hruške s harmonikami in so tudi prej povedali županovemu sinu, da pridejo po noči po hruške. Župan Munda je streljal za dečkom, ko je že bežal. Tudi na drevo je na njega baje nameril, a se strel ni sprožil. Ne bi nam bilo na tem, da se kaznuje g. Munda. A gospod Munda, se li še spominjate, ko je v vaši soski nekdo nehote ustrelil enega vaših golobov, kaj ste tistikrat počinjali? Kričali ste, ko se je dotični opravičeval, da ne daste prej miru, predno ne bode kaznovan, vsaj tako pripovedujejo ljudje. In tako danes ne damo mi prej miru, dokler Vas ne doseže roka pravice, kajti človek ni golob. In človek, po čigar krivdi je vsled neumne šale tekla kri, nam ne bode županoval. Druga novica je pri nas, da so g. klerikalci nam hoteli odvzeti enega našega župana. Zadeva je bila namreč sledeča: V nedeljo 22. t. m. so vsi trije župani, naši nasprotniki, oznanili pri cerkvi, da so imeniki za volitev razpoloženi. A naš mož ni tega storil, ker je znal, da je volilno postopanje ustavljeno. Že popoldan je bilo veliko posvetovanje, češ, to je sedaj vzrok, da spravimo na županski stolec klerikalnega gerenta, saj drugega vzroka itak ne bi našli. A vrezali so se gospodje, kajti odlok o odgoditvi volitev je bil izdan že v petek prej. Vprašamo samo še nazadnje, kako se to strinja, da g. župana s Koga in Jastrebec nočeta razpisati volitev, tikajočih se agrarne reforme. Ta dva gospode ne upoštevata ukazov glavarstva in upamo, da jim isto malo na prste stopi. Vas prebivalce teh občin pa opozarjamo, če ne boste deležni agrarne reforme, zahvalite se pri teh gospodih.